

Висновки та пропозиції: проаналізовано чинники розвитку та структуру екскурсійної діяльності великого міста (на прикладі Києва); виявлено структуру історичних об'єктів національного значення в розрізі адміністративних районів Києва; висвітлено 4 пріоритетні напрями розвитку туристсько-екскурсійного обслуговування Києва.

Список літератури:

1. Бабарицька В. К. Екскурсознавство і музеєзнавство / В. К. Бабарицька, А. Я. Короткова, О. Ю. Малиновська. – Київ : Альтерпрес, 2007. – 464 с.
2. Очаровательные Липки // SPUTNIK [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.sputnik8.com/ru/kyiv/activities/1190-ocharovatelnye-lipki>.
3. Семь чудес Киева // SPUTNIK [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.sputnik8.com/ru/kyiv/activities/1183-sem-chudes-kieva>.
4. Тараненко Антон: «В туризмі немає проблем – є нові виклики» // Українська туристична газета. – 2019. – № 7 (161) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://www.utg.net.ua/articles/anton_taranenko_%C2%ABv_turizm%D1%96_nema_e_problem_-_e_nov%D1%96_vikliki%C2%BB.

УДК 06.076:65.012

Педосенко А. В.,

магістр;

Усачова О. В.,

магістр;

Покоłodна М. М.,

канд. географ. наук, доцент,

доцент кафедри туризму і готельного господарства,

Харківський національний університет міського господарства

імені О. М. Бекетова

РОЗРОБКА ТЕМАТИЧНОЇ МИСТЕЦТВОЗНАВЧОЇ ЕКСКУРСІЇ «ЦИРК! ЦИРК! ЦИРК!» (НА ПРИКЛАДІ ХАРКІВСЬКОЇ ТУРИСТСЬКОЇ ДЕСТИНАЦІЇ)

Актуальність розробки тематичних екскурсій в DESTИНАЦІЯХ полягає в ускладненні пріоритетів та потенційного попиту споживачів. Така ситуація на ринку спонукає організаторів екскурсійного обслуговування вишукувати новітні форми та тематику проведення екскурсій. Такий досвід організації екскурсійного обслуговування притаманний як національному, так і міжнародному ринку екскурсійного обслуговування. В зв'язку з чим, зростає кількість пропозицій екскурсій з поглибленою диверсифікованою тематикою. Така ситуація спостерігається на ринку надання екскурсійних послуг в Харківській туристській DESTИНАЦІЇ. Практично за декілька останніх років

кількість пропозицій тематичних екскурсій зростає майже в двічі, а тематика екскурсій представлена всіма відомими на сьогодні темами. Проте, мистецтвознавча тематика представлена доволі обмеженим колом пропозицій, серед яких найбільш часто зустрічається екскурсії на театральну тематику присвячено здебільшого актуальній діяльності Харківського національного академічного театру опери та балету імені Миколи Лисенка. Другою за кількістю пропозицій є тематика спрямована на висвітлення об'єктів City-Art в місті. Таким чином, фактично можна констатувати брак екскурсій мистецтвознавчої тематики, що й обумовлює своєчасність розробки технологічної карти екскурсій присвяченої іншому виду мистецтва, а саме – цирковому мистецтву в місті.

В цілому тематичні екскурсії за змістом навпаки присвячені розкриттю однієї теми. Їм властиве всебічне глибоке висвітлення певної теми. Тематичні екскурсії також розподіляються на підтеми, присвячені певним проміжкам часу існування чи частинам обраного предмету екскурсійного показу. Усі підтеми пов'язані між собою логічними переходами. Будуватися така екскурсія може й на одноманітних об'єктах. Кожен з підвидів тематичних екскурсій вирізняється своїми особливостями з точки зору організації та проведення. Одним із дієвих різновидів пропаганди мистецтва є мистецтвознавчі екскурсії. Вони виховують почуття прекрасного, розвивають художній смак, сприяють вивченню історії культури, а також сучасної дійсності та її відображень у творах мистецтва. Методика проведення мистецтвознавчих екскурсій та сама, що і для інших екскурсій, однак специфіка творів мистецтва як екскурсійних об'єктів обумовлює деякі особливості їхнього проведення. Будь-який вид мистецтва має здатність безпосереднього художнього впливу на слухачів і глядачів. Яким буде цей вплив та як сприйматиме твір мистецтва екскурсант, залежить, з одного боку, від його підготовленості, віку, рівня знань, художнього смаку, а з іншого боку – від розповіді екскурсовода [1].

Для того, щоб популяризувати циркове мистецтво, зануритись в його цікаве історичне минуле, акцентувати увагу на сучасних проблемах і був розроблений новий тематичний екскурсійний маршрут. Крім того, можливість для розкриття цієї теми в місті обумовлені його унікальною цирковою історією, а саме: на теперішній час в Харкові існує три циркові будівлі, а ще з цим містом пов'язані імена видатних циркових артистів та цілих циркових династій. Маршрут екскурсії побудований за тематико-хронологічним принципом. Початок екскурсії – Цирк Муссурі, будівля якого зараз не використовується і фактично знаходиться в стані руйнації. Проте, в період свого розквіту це була унікальна споруда, автором проекту якої був архітектор Борис Корнеєнко, яка на час зведення (1911 рік) була найбільшим цирком в світі і вміщувала майже 6000 глядачів. Ідея створення та будівництва цього цирку належить греку, на прізвище, Муссурі, що працював раніше керуючим у виступаючих в Харкові знаменитих циркачів Нікітіних. Наступним об'єктом є старий Харківський цирк з не менш відомою назвою «Цирк Грікке». У 1886 році відомий харківський купець, оранжерейний магнат Генріх Грікке заснував перший в Україні стаціонарний цирк. Будівля унікальна: його цирковий манеж трансформувалася

в театральну сцену, тому з весни по осінь це був цирк, а з осені по весну - театр. Купол цирку, незвичайна конструкція з дерева і металевих труб, нагадувала зсередины парасольку. Цирк має цікаве та багате історичне минуле та зараз використовується як місце для підготовки циркових програм. Останнім об'єктом є сучасний цирк міста імені Ф.Д. Яшинова. Харківський цирк є улюбленим місцем дозвілля харків'ян і гостей міста, де глядачі незмінно отримують заряд оптимізму, де веселі жарти, запаморочливі трюки, наші «брати менші» радують: своїм мистецтвом і дарують людям гарний настрій!

Отже, для зростання попиту на тематичні екскурсії ми розробили маршрут, який зможе зацікавити людей, які користуються екскурсійними послугами, зануритись у мистецьке життя міста Харкова.

Список літератури:

1. Покоłodна М. М. Організація екскурсійної діяльності: підручник / М. М. Покоłodна; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. – 180 с.

УДК 379.85

Коваленко Д. В.,

магістр,

*Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова*

ОРГАНІЗАЦІЯ ЕКСКУРСІЙНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ В ДЕСТИНАЦІЯХ ДЛЯ ОСІБ З ОБМЕЖЕНИМИ МОЖЛИВОСТЯМИ ЗОРУ НА ПРИКЛАДІ СТВОРЕННЯ ЕКСКУРСІЇ «САД ШЕВЧЕНКА: ЦІКАВА ПРОГУЛЯНКА»

Туризм є одним з істотних елементів економіки і добробуту народу. До одного з найважливіших і соціально значущих напрямків розвитку сучасного туризму відносять інклюзивний туризм для осіб з обмеженими можливостями здоров'я.

Інклюзивний туризм має великий потенціал позитивного впливу не тільки на конкретну особу, але і на суспільство в цілому, кожного його члена.

Сліпота – одна з найпоширеніших вад людини. У частини населення гострота зору коливається від читання друку до можливості розрізнати світло від темряви. Особи, котрі мають певне обмеження гостроти зору, але не визнаються тотально незрячими, найчастіше характеризуються як слабозорі. Люди з вадами зору здатні отримувати обмежену кількість візуальної інформації про їхнє оточення. Однак важливо розуміти: незважаючи на те, що зір забезпечує людину величезною кількістю інформації про довкілля, це не єдине джерело інформації. Люди з вадами зору зазвичай навчаються покладатися на інші відчуття, щоб заповнити неповноту, що виникла через їхні обмежені можливості отримання візуальної інформації. Нюх, дотик, слух і